

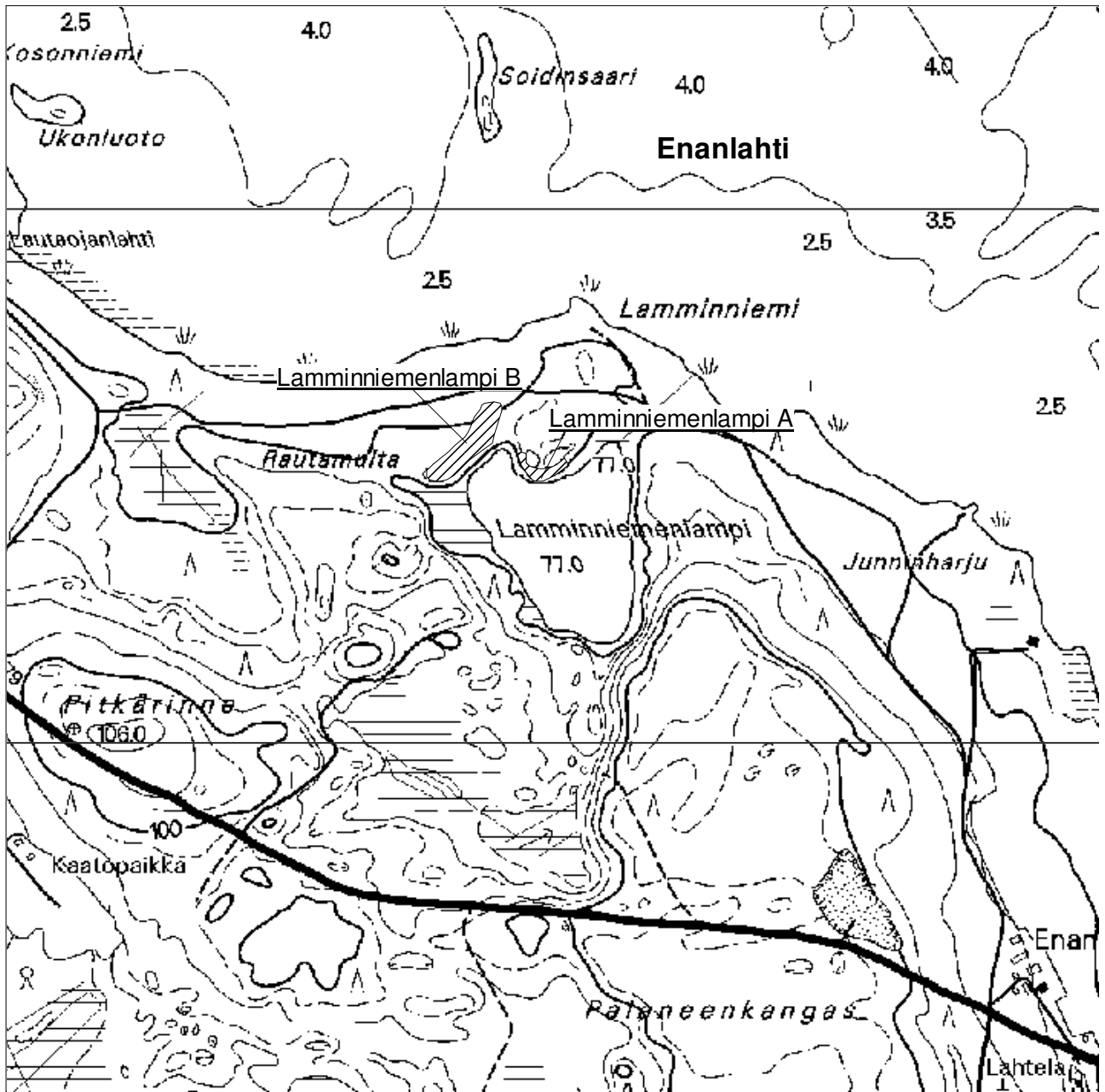
1. Arkistotiedot

Lamminniemenlampi a (618 01 0026):

Kunta:	Punkaharju
Kylä:	Turtianniemi
Tila/tontti:	618-416-22-40 Lampikangas
Peruskartta:	4124 06 Hiukkajoki
Koordinaatit:	P. 6852406, I: 3631063, Z: 80-84 m mpy Koordinaatti muinaisjäännösrekisterissä oleva kohteen keskikoordinaatti.
Maanomistaja:	Bonvesta Oy c/o UPM-Kymmene maankäyttö, PL 32, 37601 Valkeakoski
Kaivausajankohta:	29.-31.8.2006
Kaivaushenkilökunta:	Kaivauksenjohtaja FM Kirsi Luoto, apulaistutkija FM Anu Kehusmaa, metsätieteiden yo Henna Höglund
Tutkimuksen rahoittaja:	UPM-Kymmene
Tutkimuspinta-ala:	600 m ²
Löydöt:	-
Mustavalkonegatiivit:	f. 142062–142063
Diapositiivit:	d. 59079–59080
Aiemmat tutkimukset:	Timo Sepänmaa 1989: inventointi
Aiemmat löydöt:	KM 24774:1-3

Lamminniemenlampi b (618 01 0045):

Kunta: Punkaharju
Kylä: Turtianniemi
Tila/tontti: 618-416-22-40 Lampikangas
618-416-22-39 Lamminniemi
Peruskartta: 4124 06 Hiukkajoki
Koordinaatit: P: 6852512, I: 3630988, Z: ylempi rantaterassi 80-82 m mpy, alempi rantaterassi 79 m mpy.
Koordinaatti muinaisjäännösrekisterissä oleva kohteen keskikoordinaatti.
Maanomistaja: Bonvesta Oy
c/o UPM-Kymmene maankäyttö, PL 32, 37601 Valkeakoski
Kaivausajankohta: 29.-31.8.2006
Kaivaushenkilökunta: Kaivauksenjohtaja FM Kirsi Luoto, apulaistutkija FM Anu Kehusmaa, metsätieteiden yo Henna Höglund
Tutkimuksen rahoittaja: UPM-Kymmene
Tutkimuspinta-ala: 11000 m²
Löydöt: KM 35952:1-10
Mustavalkonegatiivit: f. 142058–142061, 142064–142065
Diapositiivit: d. 59075–59078, 59081–59082
Aiemmat tutkimukset: Timo Sepänmaa 1991: inventointi
Aiemmat löydöt: KM 26688

**Karttaote, johon muinaisjäännösalueet on merkitty punaisella vinoviivituksella.
MK 1:10000**

2. Johdanto

Museoviraston arkeologian osasto suoritti kolmen päivän mittaisen koekaivauksen Punkaharjun Lamminniemenlampi a:n ja b:n kivikautisilla asuinpaikoilla 29.-31.8.2006. Alue, jolla kyseiset muinaisjäännökset sijaitsevat, on kaavoitettu nk. RM-alueeksi, jonne on lähitulevaisuudessa suunnitteilla matkailua palvelevia rakennushankkeita. Tutkimusten tarkoituksena oli selvittää muinaisjäännösten tarkka sijainti ja laajuus, jotta rakentaminen voidaan kohdistaa alueille, joilla ei ole kiinteää muinaisjäännöstä.

Koekaivauksen rahoitti UPM-Kymmene ja sen budjetti oli 2560 €. Koekaivauksen kattama alue oli noin 11600 m², jolle koekuoppia tehtiin yhteensä 51 kappaletta. Kaivauksen johtajana toimi FM Kirsi Luoto ja apulaistutkijana FM Anu Kehusmaa. Lisäksi apuna kentällä oli kaikkien kolmen päivän aikana UPM-Kymmenen harjoittelija, metsätieteiden yo Henna Höglund. Kaivauksen jälkityöt tehtiin 25.-28.9.2006. Kaikista jälkitöistä huolehti kaivausjohtaja.

Helsingissä 28.9.2006

Kirsi Luoto, FM

3. Kohteen tutkimushistoriasta

Lamminniemenlampi a:n asuinpaikka löytyi Timo Sepänmaan tekemässä Punkaharjun kunnan alueella lähinnä Punkasalmen alueelle keskittyneessä perusinventoinnissa vuonna 1989. Tuolloin Timo Sepänmaa löysi Lamminniemenlammen pohjoisrannalla sijaitsevalle muinaiselle rantaterassille tehdystä koekuopasta kvartsia, palanutta luuta sekä asbestia. Sepänmaan havaintojen mukaan oli mahdollista, että asuinpaikka olisi laajuudeltaan pieni ja kattaisi mahdollisesti vain kooltaan noin 5x15 metriä olevan terassin lammen pohjoisrannalla sijaitsevan mäennyppylän lounaisrinteellä. Asuinpaikan laajuutta ei tuolloin kuitenkaan tarkemmin selvitetty. (Sepänmaa 1989)

Kaksi vuotta myöhemmin samaisella alueella tehtiin Timo Sepänmaan toimesta täydennysinventointi. Täydennysinventointi oli osa Muinaisjäännösinventointi 2000-projektia, ja oli Savonlinnan maakuntamuseon rahoittama. Tuolloin Lamminniemenlammen pohjoispuolelta löydettiin suorakaiteen muotoinen, kooltaan noin 8x4 metriä oleva asumuspainanne. Tähän painanteeseen tehdystä koekuopasta löytyi saviastianpala. Uusi kohde sai nimekseen Lamminniemenlampi b. (Sepänmaa 1991)

4. Sijainti, topografia ja ympäristön kuvaus

Lamminniemenlammen asuinpaikat sijaitsevat noin 4,5 kilometriä itään Punkaharjun kirkolta, Puruveden Enanlahden eteläosassa ja Lamminniemenlammen pohjoispuolella. Asuinpaikoista Lamminniemenlampi a (kuva 1) sijaitsee aivan lammen rannalla sijaitsevan pienen niemen lounaisosassa, pienellä (ala noin 5x15 metriä) olevalla muinaisella rantaterassilla. Terassi sijaitsee korkeudeltaan noin 83-84 metriä merenpinnan yläpuolella. Terassin ylä- ja alapuolella maasto nousee ja laskee voimakkaasti.

Lamminniemenlampi b (kuva 2) sijaitsee puolestaan noin sata metriä luoteeseen asuinpaikka a:sta. Vuonna 1991 löydetty asumuspainanne (kuva 3) on leveällä kannaksella Lamminniemenlammen ja Enanlahden välissä. Korkeudeltaan asumuspainanne sijaitsee 80-81 metriä merenpinnan yläpuolella olevalla muinaisella rantaterassilla, kuten sitä ympäröivä kampakeraaminen asuinpaikka-aluekin. Kesän 2006 koekaivauksissa löydettiin kuitenkin tätä alemmalta tasolta, niin ikään muinaiselta rantaterassilta, edellistä nuorempi asuinpaikka. Tämä asuinpaikka (kuva 4) on korkeudeltaan noin 79 metriä merenpinnan yläpuolella.

Maasto Lamminniemenlampi a:n ja b:n ympäristössä on ehjää kangasmetsää ja puusto mäntyä. Maasto lammen ympäristössä kohoaa jyrkästi ja taas laskee uudelleen kohti pohjoisessa lainehtivaa Enanlahtea. Lahden ja lammen välillä jää ikään kuin kannas, jolla asuinpaikat sijaitsevat. Maaperältään alue on hiekkaa ja moreenia.

5. Tutkitut alueet ja tutkimusmenetelmät

Lamminniemenlampi a:n asuinpaikkaa oli jo Timo Sepänmaa arvellut erittäin pienialaiseksi. Koska Sepänmaan tekemät löydöt tämän asuinpaikan kohdalta rajoittuivat Lamminniemenlammen pohjoisosassa sijaitsevan mäen lounaisrinteellä olevalle muinaiselle rantaterassille, päätettiin myös tämän kesäiset tutkimukset suunnata tälle alueelle. Terassille kaivettiin kolme koekuoppaa. Näiden lisäksi koekuoppia kaivettiin kolme myös terassin yläpuoliselle alueelle sekä yksi aivan lammen rantaan. Näin pyrittiin varmentamaan se, että asuinpaikka todella rajautui terassille.

Lamminniemenlampi b:lle kaivettiin yhteensä 44 koekuoppaa, joista 25 kappaletta muinaisista rantaterasseista ylemmälle, jolla myös Timo Sepänmaan aikanaan löytämä asumuspainanne sijaitsee. Edellä kuvatun muinaisen rantaterassin pohjoispuolella sijaitsevalle alemmalle rantaterassille kaivettiin puolestaan 19 koekuoppaa.

Koekuoppia kaivettiin molemmille asuinpaikoille siis yhteensä 51 kappaletta. Koekuopat numeroitiin kaivuujärjestyksessä, minkä vuoksi yhden kokonaisuuden muodostavalla alueella (esimerkiksi Lamminniemenlampi b:n ylemmällä rantaterassilla) esiintyy numeroinnissa näennäistä epäloogisuutta. Koekuopat olivat kooltaan noin 0,5 x 0,5 metriä tai hieman tätä pienempiä ja ne kaivettiin aina puhtaaseen pohjamaahan saakka. Keskimäärin kuopat olivat syvyydeltään noin 50-60 senttimetriä. Maa koekuopista kaivettiin lapiolla ja seulottiin. Kuoppien profiileista kirjoitettiin yksityiskohtaiset kuvaukset ja saadut löydöt otettiin talteen koekuopittain.

Suurten korkeuserojen vuoksi koekuoppia ei sijoitettu samaan kaivauksen sisäiseen koordinaatistoon, vaan koekuopat Lamminniemenlampi a:lla ja b:llä muodostivat omat kokonaisuutensa. Lisäksi Lamminniemenlampi b:n alemmalle terassille tehdyt koekuopat muodostivat niin ikään oman kokonaisuutensa. Tämän vuoksi koekaivaukseen liittyvässä yleiskartassa ei ole ilmoitettu kaivauksen sisäistä koordinaatistoa. Koekuopat kiinnitettiin yleiskarttaan GPS-paikantimen avulla ottamalla tietyistä kiinnitykseen valituista pisteistä koordinaatti kolmena päivänä samaan kellonlyömään. Näin saaduista ja toisistaan hieman eroavista koordinaateista laskettiin keskiarvot, joiden perusteella kenttäkartat asemoitiin digitaaliselle karttapohjalle.

Korkeus kaivausalueelle siirrettiin Puruveden Enanlahden pinnasta (75,42 m mpy), jonka korkeuslukema tarkastettiin päivää ennen kentälle lähtöä Etelä-Savon Ympäristökeskuksesta. Korkeus on mitattu Savonlinnan Pihlajalahden mittauspisteellä 28.8.2006 ja se on N60-järjestelmän mukainen.

6. Kaivaushavainnot ja löydöt

Lähes kaikkien löydöttömien koekuoppien maannokset olivat samankaltaisia keskenään, ja kaikissa oli havaittavissa tyypillinen podsolimaannos. Turpeen alta esiin tuli muutamien senttimetrin paksuinen huuhtoutumiskerros, jonka alla oli havaittavissa yleensä noin 24 senttimetrin paksuinen rikastumiskerros. Puhtaan, vaaleanruskean hiekan kerros tuli vastaan noin 40 senttimetrin syvyydessä. Joidenkin löydöttömienkin koekuoppien (koekuopat 24, 25 ja 49) maannokset erosivat kuitenkin hieman tästä. Nämä koekuopat sijaitsivat Lamminniemenlampi b:llä olevan asumuspainanteen läheisyydessä, ja niissä esiintyvät ilmiöt (mahdollinen likamaa ja hiili) lienevät seurausta ihmistoiminnasta asuinpaikalla (ks. koekuoppien profiilikuvaukset s. 9).

Lamminniemenlampi b:n ylemmälle muinaiselle rantaterassille kaivettujen löydöllisten koekuoppien (koekuopat 17, 19 ja 22, ks. koekuoppien profiilikuvaukset s. 9) maannoksissa oli kaikissa havaittavissa ruskea likamaakerros heti huuhtoutumiskerroksen alapuolella. Likamaakerroksen paksuus vaihteli 1–4 senttimetrin välillä. Paksuimmillaan likamaata oli koekuopassa 17 (kuva 5), joka kaivettiin asumuspainanteen keskelle. Koekuopista saadut löydöt, kampakeramiikka sekä kvartsi-iskokset, tulivat tästä ruskeasta likamaakerroksesta.

Lamminniemenlampi b:n alemmalla muinaiselle rantaterassille kaivetuista koekuopista kahdesta saatiin myös löytöjä. Löydöt, asbestisekoitteinen keramiikka sekä palaneen luun pala, tulivat

verrattain syvältä, noin 45-50 senttimetrin syvyydestä. Likamaavärjäymiä tai hiiltä ei näissä koekuopissa kuitenkaan ollut havaittavissa.

Lamminniemenlampi a:lle tehdyistä koekuopista ei tullut löytöjä. Koekuoppien maannos ei huomattavasti eronnut Lamminniemenlampi b:lle tehtyjen löydöttömien koekuoppien maannoksista, joskin hiekka Lamminniemenlampi a:lla oli karkeampaa sekä luontaisesti punaisempaa kuin Lamminniemenlampi b:llä, ja siihen oli ajoittain kerrostuneena runsaasti pikkukiviä.

7. Havainnot lähellä sijaitsevista pyyntikuopista

Koekaivauksen yhteydessä pyrittiin myös inventoimaan tilojen 618-416-22-40 Lampikangas ja 618-416-22-39 Lamminniemi alueita. Lamminniemenlammen rannalta löydettiin kaksi mahdollista pyyntikuoppaa (A ja B, ks. kartta 1, yleiskartta). Pyyntikuoppa A (kuva 6) sijaitsee samalla muinaisella rantaterassilla kuin Lamminniemenlampi b:n asumuspainanne. Pyyntikuoppa sijaitsee noin 90 metriä luoteeseen asumuspainanteesta ja noin 50 metrin päässä lammen rannasta. Pyyntikuoppa A on muodoltaan pyöreä, ja sen halkaisija on noin kolme metriä. Kuoppaa ympäröi joka puolella paksuudeltaan noin 0,5 metriä oleva matalahko valli. Kuopan reunat ovat melko jyrkät ja sen syvyys noin 0,5 metriä. Pyyntikuoppaan kaivettiin koekuoppa, jonka maannos ei poikennut Lamminniemenlampi b:lle kaivettujen löydöttömien koekuoppien maannoksista. Myös tämä koekuoppa oli löydötön.

Mahdollinen pyyntikuoppa B sijaitsee noin 50 metriä länteen Lamminniemenlampi a:n asuinpaikasta. Pyyntikuoppa on kapeahkolla, lammen ja sen pohjoispuolella olevan painanteen välisellä kannaksella. Pyyntikuoppa B on muodoltaan pyöreä ja halkaisijaltaan vain hieman yli metrin. Kuoppaa ympäröi todella matala valli, ja valleineen kuopan halkaisija on noin kolme metriä. Painauma on profiililtaan loiva, sen syvyys on alle puoli metriä. Paikalle tehdyn koekuopan maannos ei poikennut Lamminniemenlampi a:lle tehtyjen koekuoppien maannoksista. Koekuoppa oli löydötön.

8. Yhteenvedo tutkimustuloksista

Yhteenvedona voidaan todeta Lamminniemenlampi b:llä sijaitsevan kaksi laajuudeltaan melko suppeaa asuinpaikkaa. Muinaisista rantaterasseista ylemmällä (80–82 m mpy) sijaitsee jo ennen kesän 2006 tutkimuksia tiedossa ollut ja tyypillisen kampakeramiikan kulttuurivaiheeseen (3900–3400 eKr) ajoittuva asuinpaikka. Lamminniemenlampi b:n alemmalta rantaterassilta (noin 79 m mpy) löydettiin tämän kesäisissä tutkimuksissa kampakeraamista aikaa nuorempi, nk. Kierikin keraaminen (3600–3100 eKr) asutusvaihe. Moniperiodisen Lamminniemenlampi b:n asuinpaikan laajuus käy ilmi kertomuksen liitteenä olevasta kartasta 1.

Lamminniemenlampi a:n asuinpaikalta ei tämän kesäisissä tutkimuksissa tehty havaintoja esihistoriallisesta ihmistoiminnasta. Koska paikalta on kuitenkin aiemmin löydetty asuinpaikkaan viittaavia merkkejä, voidaan siellä todeta sijaitsevan hyvin pienialaisen kivikautisen asuinpaikan. Kyseessä saattaa olla lyhytaikainen leiripaikka, josta ei ole jäänyt jälkiä kuin hyvin suppealle alueelle tällä pienellä rantaterassilla. Asuinpaikan raja-alue ilmenee kartasta 1.

Asuinpaikkojen lisäksi tutkimusalueella sijaitsee kaksi pyyntikuoppaa (A ja B, ks. kartta 1). Asuinpaikkojen ja pyyntikuoppien muodostaman kokonaisuuden suojelemiseksi ehdotetaan

muinaisjäännösalueen rajauksen muodostamista kertomuksen liitteenä olevan kartan 2 rajauksen mukaiseksi.

Mustavalkonegatiiviluettelo, f. 142058–142065 Kirsi Luoto 2006

(Kuvaajat: KL = Kirsi Luoto, AK = Anu Kehusmaa)

Nro	Pvm Aihe	Suunnasta	Kuvaaja
142058	29.8. Lamminniemenlampi b, alempi rantaterassi.	koillisesta	KL
142059	29.8. Kk 17, likamaata koekuopan profiilissa.	etelästä	AK
142060	29.8. Asumuspainanne Lamminniemenlampi b:llä	länestä	KL
142061	29.8. Kk 19, likamaata koekuopan profiilissa.	etelästä	KL
142062	30.8. Pyyntikuoppa A.	itä-koillisesta	KL
142063.	30.8. Lamminniemenlampi a.	länsi-luoteesta	KL
142064.	30.8. Mahdollinen pyyntikuoppa B.	länestä	KL
142065	31.8. Lamminniemenlampi b, ylempi rantaterassi.	idästä	KL

Diaposiitivuettelo, d. 59075–59082

(Kuvaajat: KL = Kirsi Luoto, AK = Anu Kehusmaa)

Nro	Pvm Aihe	Suunnasta	Kuvaaja
59075	29.8. Lamminniemenlampi b, alempi rantaterassi.	koillisesta	KL
59076	29.8. Kk 17, likamaata koekuopan seinämässä.	etelästä	AK
59077	29.8. Asumuspainanne Lamminniemenlampi b:llä	länestä	KL
59078	29.8. Kk 19, likamaata koekuopan seinämässä.	etelästä	KL
59079	30.8. Pyyntikuoppa A.	itä-koillisesta	KL
59080	30.8. Lamminniemenlampi a.	länsi-luoteesta	KL
59081	30.8. Mahdollinen pyyntikuoppa B.	länestä	KL
59082	31.8. Lamminniemenlampi b, ylempi rantaterassi.	idästä	KL

Koekuoppien profiilikuvaukset

Seuraavien koekuoppien maannokset noudattivat kuvattua järjestystä. Maannosten paksuudessa saattoi olla muutamien senttimetrien eroja, mutta pääasiassa koekuoppien profiilit olivat toistensa kanssa samankaltaisia:

Kk 1–4, 6–13, 15, 16, 18, 20, 21, 23, 26–48, 50, 51 :

0–10 cm	turve
10–12 cm	huuhtoutumiskerros
12–38 cm	rikastumiskerros
38–54 cm	puhdas, vaaleanruskea hiekka

Koekuoppien 24, 25 ja 49 maannokset erosivat muista, vaikkei niistä löytöjä tullutkaan:

Kk 24:

0–10 cm	turve
10–14 cm	huuhtoutumiskerros
14–25 cm	rikastumiskerros
25–44 cm	harmaa, hiilensekainen hiekka
44–52 cm	puhdas, vaaleanuskea hiekka

Kk 25:

0–5 cm	turve
5–8 cm	huuhtoutumiskerros
8–9 cm	mahdollisesti ruskeata likamaata tai todella tumma rikastumiskerros
9–28 cm	rikastumiskerros
28–31 cm	puhdas, vaaleanuskea hiekka

Kk 49:

0–9 cm	turve
9–14	rikastumiskerros
14–15 cm	hiiltä
15–27 cm	rikastumiskerros
27–55 cm	puhdas, vaaleanuskea hiekka

Löydöllisten koekuoppien profiilikuvaukset koekuopittain:

Kk 5:

0–10 cm	turve
10–12 cm	huuhtoutumiskerros
12–38 cm	rikastumiskerros
38–52 cm	puhdas, vaaleanuskea hiekka

Löytöinä keramiikkaa (KM 35952:1–2) n. 45 cm syvyydestä.

Kk 14:

0–9 cm	turve
9–10 cm	huuhtoutumiskerros
10–26 cm	rikastumiskerros
26–55 cm	puhdas, vaaleanuskea hiekka

Löytönä palanutta luuta (KM 35952:3) n. 50 cm syvyydestä.

Kk 17:

0–11 cm	turve
11–17 cm	huuhtoutumiskerros
17–21 cm	ruskea likamaa
21–48 cm	puhdas, vaaleanuskea hiekka

Löytöinä keramiikkaa (KM 35952:4) ja kvartsi-iskoksia (KM 35952:5).

Kk 19:

0–10 cm turve
10–13 cm huuhtoutumiskerros
13–16 cm ruskea likamaa
16–40 cm puhdas, vaaleanruskea hiekka
Löytöinä keramiikkaa (KM 35952:6 ja 7).

Kk 22:

0–8 cm turve
8–12 cm huuhtoutumiskerros
12–13 cm ruskea likamaa
13–58 cm puhdas, vaaleanruskea hiekka
Löytöinä keramiikkaa (KM 35952:8–10).

Luettelo kertomukseen liittyvistä kartoista

Nro	Karttatyyppe	Mittakaava	Kertomuksen sivu
1	Yleiskartta	1:1000	12
2	Kartta muinaisjäännösalueen rajoista	1:1000	13

Lähteet

Arkistolähteet:

Sepänmaa, Timo 1989. Punkaharjun muinaisjäännösinventointi 1989. Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa

Sepänmaa, Timo 1991. Punkaharjun täydennysinventointi 1991. Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa

Kartat

Valokuvataulut

Kuva 1. Lamminniemenlampi a (f. 142063).

Kuva 2. Lamminniemenlampi b, ylempi rantaterassi (f. 142065).

Kuva 3. Asuinpainanne Lamminniemenlapi b:llä (f. 142060).

Kuva 4. Lamminniemenlampi b, alempi rantaterassi (f. 142058).

Kuva 5. Koekuoppa 17, likamaata koekuopan profiilissa (f. 142059).

Kuva 6. Pyyntikuoppa A (f. 142062).